

Vaktérképek

„Minden ember egy vaktérkép.”
(Dragan Velikić)

Imaginárius tereket járok be, ezt írnám neki, vagy azt, hogy a testem imaginárius tér. Nem tud térképet olvasni, figyeltem, húzza ujját a papíron, nem érti, miért nem nedves a kék, miért nem domborodik ki a barna. Fülét hiába helyezi rá, nem hallja a zajokat, a városi nyüzsgést, a tenger moraját. Vaktérkép lettem, ezt írnám neki, vagy azt, hogy nemcsak a testem, a lelkem is azzá vált. Ezt talán könnyebben olvasná. De nincs mit rajta olvasni, mondaná, húzná a fehér ürességen át az ujját, hiába akad bele a fekete jelekbe, nem érzi, és pláne nem színezi ki, jelöli meg. Nem hallok semmit, nem is térkép ez, nem igazi térkép.

A nagyapa halálakor találkoztam vele éppen, ott ült egy unalomig ismerős kocsmá előtti járdakövön, fázott, mesélte is később, hogy felfázott, de fáj a lába, dörgölte a cipő, és már nem volt a városban a biciklijé, amivel előtte közlekedett. Éjjel volt, záróra még éppen nem, már túl voltunk a vénasszonyok nyarán is, én is fázósan húztam össze magamon a kiskabátot. Majdnem elestem benne, mert a térképem nem jelezte, nem vártam itt kiemelkedést, csendesen ülő halmot. Csak miután hazaértem, vettem elő színes ceruzám, s rajzoltam be folyamatosan gazdagodó térképembe helyét, és írtam fölé szálas betűimmel nevét. Nagypapáról beszéltem, másnap már utaztam is haza, apával hajnalban, hogy érkezésünk után ne feküdhessem az ágyba, hanem rögtön siessek a kápolnába, virasztani, míg nem jön a pap. Amikor újra találkoztunk, akkor beszéltem neki először a térképről, és arról, hogy nagymama talán éppen most (egyedül, fázósan, a konyhában ülve) kezdi majd kiradírozni sajátjáról nagypapát, de a rádiózással mégsem tudja teljesen eltüntetni, ott marad a nyoma, ahogy ceruzájával belekarcolta a nevet. Biztosan vékonyabb lesz a papír is. Már akkor kiderült, hogy nem igazán tud térképet olvasni, pe-

dig szobájának falán ott volt Ausztrália, növény- és állatvilága is. Éjjel, amikor mellé bújtam, halk szuszogása mellett hallottam, ahogy zizeg a fű, ahogy a kenguruk tappanása toppan a földön, és igen nagyon féltém, hogy egy eltévedt óriás pók rám mászik. De hallgattam, nem szóltam, csak egyre mélyebbre ásódott, íródott bennem a halmocska: test- és lélek-térképem homogén részévé kezdett válni.

A temetés után nagymama megváltozott, tudta ezt az egész család, talán csak a rokonok nem vették észre, mert ők ritkán jöttek, akkor is csak néhány órára, legtovább egy napra, sietősen megették a szárját, a túrós rétest, hiányolták nagymama krémesét, majd néhány üveg pálinkával elhagyták Szerbiát. Nagymama mindig hosszan integetett utánuk, gyerekként figyeltem ezt sokat, és azt, hogy később mindig véresre és dagadtra sírta a szemét. A rokonok távoliak voltak, elérhetetlen, csalfa kedvesek. Persze előre tudtuk, hogy nagymama meg fog változni, hiszen térképén, azon a helyen, ahol most már csak a rádiózás utáni nyom, az érzékelhető és számára már betölthetetlen hiány maradt, valójában csak egyetlen halmocskát fogadott be, mely az évtizedek során nagymama tájainak szerves, homogén részévé vált. A konyhában ülve sokat hallgatott történetekből egyre jobban kiderült számomra, hogy a kezdeti göröncsök, kicsi földrakások az évek folyamán hogyan válnak e női térképeken dombokká és legvégső esetben hegyekké, és hogy a fájdalom és az üresség érzete, illetve maga a rádiózás általi semmités annál nehezebb, minél nagyobb, masszívabb a rakás. Amikor én is, akárcsak a rokonok, elhagytam Szerbiát, és újra találkoztam vele, az ágya felett továbbra is ott függött Ausztrália térképe, a kengurukkal, kivi madarakkal, a sivataggal, a fákkal, és talán messzebb, ott mélyen, a festett tájak mögött a maorikkal, akik talán (ezt gondoltam) csak berajzolnak, de soha nem rádióznak, mert számukra minden örök életű. Éjjel nem tudtam aludni, szorosán próbáltam hozzá bújni, szerettem volna felkelteni, és elmondani neki, hogy szeretnék bemászni a térképére, hosszú, cikcakkos folyó lenni, mely egész testét-lelkét átjárja, és mely néhol mély medret és magának, néhol sekély, de annál sebesebb, néhol csillog a vize a tisztaságtól, és pisztrángok úszkálnak benne, de nem szóltam, nem mertem. Vártam az alkalmas időt, azt, amikor a karjába vesz, és belép az ágya felett levő térkép világába. Oda, ahol a nem látható maorik nem ismerik a véget, ahol a tájak nem mutatnak hiányt, eltűnést.

Ahogy egyre távolabb kerültem nagyapa halálától, és ahogy nagymama egyre nehezebben viselte az üresnek tűnő, ám valójában a ceruza által bevéssett nyomot, egyre jobban megértettem, hogy csak a női térképek a beszédesek. Keveset aludtam, állandóan a kenguruk dobogását és a ma-

orik törzsi énekét hallottam, zavart a mellettem fekvő szuszogása, és az, hogy hiába szeretném tereit bejárni, folyamatosan egy olyan vaktérképbe ütközöm, melyen semmilyen szín, semmilyen jel nem ad értelmezni valót, melyre tehát tulajdonosának a keze soha semmit nem rajzolt be. És ekkor, noha még nem is hajnalodott, felkeltem az ágyból, és mint egy kenguru, erszényében a sok, valójában csak imaginárius élménnyel, elugráltam íróasztalához, hogy kezembe fogjam a radírt, és eltüntessek egy olyan halmot, aminek sohasem szabad hegygé válnia.

Palásti Andrea fotója